

2. Інклюзія в дії: стратегії впровадження в Україні та світі : колективна монографія / О. Главацька, Н. Горішна, Г. Слезанська та ін. Тернопіль: Осадца, 2022. 326 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059637.pdf>

3. Мешко Г. М., Мешко О. І. Формування професійної стресостійкості майбутніх менеджерів як умови їх конкурентоспроможності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка*. Ужгород, 2024. Вип. 1 (54). С. 124–128. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.124-128>

**Оксана ПОВІДАЙЧИК,
Оксана СВЄЖЕНЦЕВА,
Антоніна БУЛИНА**
(Ужгород)

ДО ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ СТУДЕНТІВ У НОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій в Україні проблема забезпечення доступу до якісної вищої освіти для внутрішньо переміщених осіб набуває особливої актуальності. Вимушене переміщення значної кількості студентської молоді зумовлює необхідність їхнього включення у нове освітнє середовище, що супроводжується низкою академічних, соціальних та психологічних викликів. У цьому контексті особливого значення набуває процес академічної інтеграції, що уможливорює успішну реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії внутрішньо переміщених здобувачів освіти.

Сучасні українські дослідження свідчать, що академічна інтеграція внутрішньо переміщених студентів у закладах вищої освіти (ЗВО) України має складний і багаторівневий характер. Зокрема, Ю. Білан, В. Кроль, Г. Міщук, І. Рощик підкреслюють, що ключовими бар'єрами в інтеграційних процесах є житлові труднощі, соціальна адаптація та обмеженість ресурсів підтримки, що безпосередньо впливає і на освітню інтеграцію студентської молоді. Автори наголошують, що процес інтеграції є нерівномірним і залежить від взаємодії особистісних та інституційних факторів, а не лише від

формального доступу до освіти [1]. Дослідники М. Гордон, Н. Оленцевич, Н. Павлик зазначають, що значна частина переміщених осіб стикаються з труднощами включення у нові соціальні групи та відчуттям ізоляції. Автори підкреслюють, що ключовим бар'єром є не академічна підготовка, а саме соціальна включеність у нове середовище та рівень підтримки з боку оточення [2].

Зауважимо, що в сучасному науковому дискурсі поняття інтеграції характеризується багатовимірністю та відсутністю єдиного підходу до його трактування. Один із поширених підходів – розуміння інтеграції як стану узгодженості та стабільності взаємозв'язків між елементами певної системи, яка функціонує у визначених межах і відокремлена від зовнішнього середовища. За такого підходу система вважається інтегрованою, коли досягнуто її внутрішньої цілісності [3]. Щодо академічної інтеграції, то її трактують як сукупність академічного прогресу студента, когнітивного розвитку та позитивного навчального досвіду в освітньому середовищі. У ширшому контексті академічна інтеграція трактується як включеність студента в академічне життя університету, що охоплює здатність ефективно навчатися, усвідомлювати вимоги освітньої програми та взаємодіяти з викладачами в процесі навчання [4].

Результати сучасних досліджень українських науковців свідчать, що академічна інтеграція внутрішньо переміщених студентів у ЗВО України має низку особливостей. Зокрема, емпіричне дослідження С. Чайченко та ін. (2024), проведене серед українських студентів-переселенців ($n = 231$) засвідчило, що процес їхньої академічної інтеграції має комплексний і багатовимірний характер і зумовлений економічними, соціокультурними, правовими та психологічними аспектами. У межах економічної інтеграції більшість студентів оцінюють свій матеріальний стан як середній або нижчий за середній, що зумовлює потребу у працевлаштуванні (84 %). При цьому понад половина студентів, які працюють, виконують роботу, що не пов'язана зі спеціальністю. Водночас 86 % респондентів користуються програмами фінансової підтримки, що свідчить про значну роль інституційних механізмів у забезпеченні економічної адаптації. Соціокультурна інтеграція характеризується обмеженою участю студентів у культурному житті ЗВО, що приймає: майже половина не відвідують культурні заходи, а регулярна участь є незначною. Правова інтеграція – відносно розвинена: більшість

студентів обізнані щодо своїх прав і мають доступ до базових соціальних послуг, однак рівень участі у громадських ініціативах залишається низьким. Психологічна інтеграція є найбільш проблемною: значна частина респондентів мають ознаки емоційного виснаження, тривожності та стресу. Лише близько третини повністю задоволені життям у новому середовищі, що свідчить про тривалий характер адаптаційних процесів. Самооцінка інтеграції переважно відповідає середньому та достатньому рівням: більшість студентів вважають себе частково або радше інтегрованими, тоді як повна інтеграція характерна для меншої частки опитаних [3].

Подібні результати спостерігаються за даними емпіричного дослідження, яке проводилося серед українських студентів-переселенців ($n = 57$) у межах міжнародного проєкту «Мости єдності: інтеграція українських студентів у європейські ЗВО» (2026), учасником якого є ДВНЗ «Ужгородський національний університет» [5].

Щодо інформування про можливості для українських студентів, то 80,7 % респондентів зазначають, що отримують відповідну інформацію від університету, тоді як 19,3% повідомляють про її недостатність. Водночас щодо організації спеціальних заходів та ініціатив для українських студентів-переселенців 73,7 % опитаних зазначили їх відсутність, і лише 26,3 % підтвердили наявність таких практик. Отримані дані вказують на часткове інформування студентів про їхні можливості та обмежену системну організацію цільових заходів для їх підтримки.

Найбільш позитивно оцінюються комунікація з викладачами та академічна підтримка здобувачів освіти. Зокрема, 82,5 % респондентів зазначили, що можуть легко звернутися до викладачів або академічного персоналу за допомогою. Подібно, 73,7 % студентів підтвердили, що отримують чітку та своєчасну інформацію щодо навчальних завдань і дедлайнів. Крім того, 73,7 % респондентів позитивно оцінюють доступ до академічного консультування та тьюторської підтримки, що вказує на достатньо розвинену систему індивідуального супроводу.

Високим є також рівень розуміння академічних вимог і процедур оцінювання: 91,2 % респондентів погоджуються з тим, що вони чітко орієнтуються в освітніх вимогах, що свідчить про успішну адаптацію до академічної системи. Щодо впливу мовного бар'єру, оцінки є більш розподіленими: 42,1 % студентів не вважають мовні

труднощі значущим фактором, тоді як 21,1 % погоджуються з їх впливом та 21,1 % займають нейтральну позицію. Це свідчить про те, що мовний чинник має індивідуально варіативний характер і не є універсальною перешкодою академічної інтеграції.

Результати опитування щодо соціальної інтеграції українських студентів-переселенців загалом свідчать про відносно високий рівень міжособистісної включеності в університетське середовище при певній варіативності участі в позанавчальній діяльності. Так, показовим є високий рівень соціального прийняття: 82,5 % респондентів зазначили, що відчують себе прийнятими з боку однолітків. Подібно, 82,5 % повідомили про наявність друзів або близьких контактів серед місцевих студентів, що свідчить про достатньо ефективне формування міжособистісних зв'язків. Водночас участь у соціальних, культурних та позанавчальних заходах є менш стабільною: лише 49,1 % студентів беруть у них участь, тоді як 29,8 % не долучаються до таких активностей. Це вказує на часткову, але не повну інтеграцію в неформальне університетське життя. Щодо відчуття належності до університетської спільноти, 80,7 % респондентів підтвердили його наявність, що загалом узгоджується з високим рівнем соціальних контактів. Також 82,5 % студентів відзначили наявність інституційного заохочення міжкультурної взаємодії та наставницьких програм.

Узагальнення результатів емпіричних досліджень дає змогу констатувати, що найбільш розвиненими компонентами академічної інтеграції українських студентів-переселенців у ЗВО є освітня та комунікативна, які характеризуються відносно високою доступністю викладацької підтримки, зрозумілістю освітніх вимог і загалом позитивною оцінкою взаємодії в межах університету. Водночас соціокультурна інтеграція є менш стабільною, оскільки участь у позанавчальних активностях та глибина залучення до університетських спільнот залишаються нерівномірними. Психологічний вимір інтеграції виявляється найбільш вразливим, що проявляється у збереженні напруженого емоційного стану частини студентів та тривалому характері адаптаційних процесів. Загалом отримані дані свідчать, що інтеграція студентів-переселенців є поступовим переходом до нового соціально-освітнього контексту, ефективність якого значною мірою залежить від комплексної інституційної підтримки та розвитку цілісних механізмів академічного і соціального супроводу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рощик І., Білан Ю., Кроль В., Міщук Г. Соціальна інтеграція внутрішньо переміщених осіб в Україні: проблеми та виклики для управління місцевими громадами. *Problems and Perspectives in Management*. 2024. Т. 22. №1. С. 728–740.
2. Павлик Н. П., Гордон М. В., Оленцевич Н. В. Соціальна інтеграція людей зі статусом ВПО у приймаючих громадах: результати опитування. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2024. № 2. С. 73–79.
3. Чайченко С., Ішутіна О., Бутиріна М., Березка С. Аналіз інтеграції студентів в умовах вимушеної міграції в Україні та Чехії. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2024. Вип. 22. С. 93–103
4. Tinto V. Student Success Does Not Happen by Accident: keynote address at the European First-Year Experience 2015 Conference. Bergen, Norway, 2015. URL: http://www.uib.no/en/efye_2015/78527/professor-emeritus-vincent-tinto (дата звернення: 08.04.2026).
5. Мости єдності: інтеграція українських студентів у європейські заклади вищої освіти. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/projects-000357344> (дата звернення: 08.04.2026).

**Ольга РОМАНЧУК,
Марія ВОРОБЕЛЬ,
Володимир ХОЛЯВКА
(Львів)**

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ І7 ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ

В умовах глобалізації освіти та інтенсивного розвитку міжнародного співробітництва у галузі охорони здоров'я, володіння іноземною мовою стає невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх фахівців з терапії та реабілітації. Сучасний фізичний терапевт повинен не лише володіти практичними навичками, але й мати доступ до найновіших світових досліджень, протоколів доказової реабілітації та стандартів World Physiotherapy (WCPT) [9].